מה שראיתי ומה ששמעתי...

י. קרניאל.

שלש פגישות.

א'.

מסוף לבית־המשפט בהדר־הכרמל פגשתיה אתמול – כשעל־קטנה של ראגה מרוחה על מצחו. ניירות בית־דין נושרים מתוך כיסו וסרט קטן וסמוך; יהיקאר־תלבן מתבנ נוסס על ראש בגדו...

– מה הסרט הזה? שאלתי – מרוך מקרנות.

– לא סרט הוא זה – ענני – אלא סמל.

– סמל של אגודה חשאית?... רמזתי לו בלחישה.

– חס ושלום! – ענני בקול – „בנבתרות נקי", זהו סמל פרטי שלי לעצמי...

– ?!!

– הדבר הוא פשוט מאד – הסביר לי בקישותו – כשבאתי ארצה לפני שנים מספר, הן זוכר אתה? קבלתי בזמן הראשון ע"י הדואר קבלות ירוקות על קבלת סכומים הגונים שנשלחו לי „מהבית" בחו"ל ובניתי לי בית בפולי־שמונה עם חנויות, משרדים ודירות. כידוע... כעבור שנה אחת – הוא מוסיף ברצינות – קבלתי מהבנקים הקבנים והגדולים פתקאות אדומות בתור הודעות ואזהרות על שכרות, הלואות ומשכנתאות שלא נפרעו בזמנם... ועכשיו, הוא מסיים, בא האפילוג: אני מקבל בית בכל שבוע חמשי פתקאות לבנות הן מבית־המשפט והן מהשוד ההוצלפ: הזמנות לבי־ד ולוי־ד קיום־הוראות של תשלומים ופקודות לבנים...

ב'.

ברחוב בלפור המטפיל על הדר־הכרמל הופיעה היא לנגד עיני בכל הודה והדרה וכל צבעי הקשת על פניה: אדום־„רוזי" על שפתותיה, אודם־הבליל על שתי לחייה, פודר־לבן משרר על כל פניה וכחול־שחור מקיף כנבות את עיניה – אוי, עינים! – שערראשה הפך כלו והב־פרוים והיא עצמה רתומה ברצועה דקה אל כלבלב קטן (מגזע „ספיק" או „גריפון"? – איני זוכר בדיוק) המושך אותה לצדדין משום כה אל הקיר... בקיצור, מחזה מלכאיהרון!

– סליחה, גברתי! – פניתי אליה בעברית ובהרמת הכובע ששכחתי בביתי – אולי תואילי להגיד לי במטובך הגדול, היכן כאן הספריה של בית־העם? – וכשראיתי שלא הבינה לדברי הוספתי: „ביבליותיקה" ליתר־באור.

– „ביבליאוטיקה?" – אמרה הבחורה בהרטמה לועזית מהירה ונענתה לי בראשה ימינה־ושמאלה לאות שלילה נמרה – אף פעם לא שמעתי דבר־שכזה...

– ואולי יודעת גבירתי רבת־החסד – הוספתי לשאל – היכן כאן הקולנוע? – על פניה אותות של אי־הבנה. הוספתי ליתר באור „סינמה".

– „סי־נ־מ־ה?" – ענתה לי מיד – בבקשה! זה קרוב מאד... הנה „ראב־טרזיה" שמאלה... והנה „רחוב־הרצל־שמאלה"... סיסוך „אורה" ו„ארמון" לשמאלך...

ובשפת־דיבורה הורתה לי באצבעה הצ־רימה ימינה ושמאלה מתוך בקיאות רבה במורה־דרך מומחית ותילה, שנהירין לה שבילי ד־סינמה" רחובה יותר משבילי ד־ספריה"...

ג'.

המחרן חביב – הוא ידידי מסליינר מניה, אדם חביב מאד, שפגשני בשמחה ובנשיקה גדולה כנשם לתוך פני.

– סליחה! – הוא אמר לי – יש לי קצת „שטטפנך" – ומתנפש שוב – איך אומרים זה „אוף עברית"?

– נזלת, עניתי לו.

– „אחיכרית" – הוא אמר בהתפעלות ופניו צהלו משמחה – „גרייז־לסריט... מאונ־דערבאר" (נפלא הדבר איך השפה העב־רית דומה לשפה הגרמנית!... הנה, המלה „אוף" (אף) בגרמנית עשו „נאז־נ־לת" בעברית, שבאה ג"כ מן האף... „ראיא"ל" כנראה, שה„שנופסק" הארי נכנס לתוך העוסם השמי...

– ולא זו בלבד – עניתי לו כתנאר דמבייתיליה – כי אם יתכן עוד כמה הר־כתות על קרבת שתי הלשונות האלה. הנה לשל, כתוב בתנ"ך: „ספיכספר" אחרי המלה „ספר" בא פירושו מיד בגרמנית „ספר"...

היקה שלי נתפשט שוב ביתר־שאת וביתר־עוז ונעלם.

הנחמה משדרות רוטשילד

על ה„חייד פארקי" דתל אביבי, הפי־נה המפורסמת בשדרות רוטשילד, כבר נכתבה ספרות עשירה. כאן הוא הברו־מטר של החיים הצבוריים, הכלכליים, הפוליטיים והתרבותיים. משום כך פינה זו תמיד חדשה היא והפילוסופים והפוליטיקאים שהתבצרו תחת עצי הפלפל הסיני זוכים לקהל שומעים מאמיד מגומר ומתחלף.

על הפרק, כמובן, הרוחות הרעות מנשבות מלונדון. פה ושם צצים חממים פסימיסטים ונדלקים חיוכי מרירות. כלו כל הקצין, עוד יותר גרוע מימי הבינים. חשכה איומה; אפילו להתגבר אי אפשר, אפילו לכבוד בעם היהודי אין נותנים לנו.

ויהודים מנענעים בראשיהם ומעוים את פרצופיהם המתוחים: חסל עם ישראל! נרצחה תקותו האחרונה!

ותוך עדת המקוננים נדחק יהודי בעל עינים של מנוסר עבודה כרוני הוא דוחף את ראש הפסימיסטים בת־נועה אגרסיבית ותופס את מקומו. עי־ניו מתיזות ברקים יפיו פולט מלים בגבורות סלגרפיות. זה ריש שלו — המסורת הרשמית בשדרות רוטשילד — דומה לעברית צחה, אלא עכשיו בארץ־דעך וכח תוני של עם ישראל.

— הכל שקר! מצבנו אינו רע. כל השמועות נובעות מן העתון הצרפתי „פרי סואר", כלומר פריס הערב ת. שאני, עבדכם, זכיתי לקרוא אותו במ־קור. ועתון ל לה זה קוראים רק אתי־ונות, אנשי השפל, בני העולם התח־תון, תושבי בתי המרזח והשובות. בשביל קהל זה מבינים סנסציה ועתה זה בודה את כל השמועות הרעות — על א"י. אבל מצבנו איתן, ארבע מאות

אלף יהודים עושים את שליחותם ההיס־טורית, וההיסטוריה זה אלפים שנה מצ־דדת בזכותנו ולא בזכותו של עתון לילה מפריס.

אתה מדבר באופן אפלטוני, משסע אותו ספקן בעל חוטם פרוזי, אתה מד־בר סתם ככה.

— מה זאת אומרת באופן אפלטוני. קופץ המנהם נשוך תבהנו. ידוע לנו כי ישנה אהבה אפלטונית ועל דבור אפל־טוני לא שמענו אפילו בימי הפילוסופים הקדמונים. אני מדבר מה שאוני קול־טת נפשי — אנטינה רגישה, היא קו־לטת הכל מה שמתרחש בחיינו. ועל זה אני מדבר...

— דוא מדבר אל העניין מנענעים יהודים ראשיהם — דלוקי שמחה הוא יודע את אשר עליו לדבר.

והספקן נדחק הצדה, אין נ תנים לו לפצות פה, והנואם בעל אומץ רדיו מסלסל את דבריו בהתלהבות גוברת, הוא מתנבא ומגיד עתידות; היהודים סרם מלאו את שליחותם; וההיסטוריה ולכן אין למיפות לנדון שליטה בנו.

פני השומעים נוהרים, הלבבות מתחממים. כולם לוחצים את ידו;

— כך צריך לדבר בימים אלה!

ברחוב מכריזים העתונים על רעות נוספות; צמצומים וגזרות, מועצות מהו־קקות וגזרות מוקקות, הרס וחרבן, וה־קהל אחרי שטעם מתפרים הפוליטי המתבשל במטרופולין הוא מתעכב לרג־עים אחדים. שדרות רוטשילד מקשיב לדבריו הנואם לבו עלץ בקרבו. הוא מחיך מתוך לגלוג עצמי, ונדמה לו כי אין לו ברירה אלא להאמין לדברי הנ־מסה.

סבל הערבים

מאז הונהגה תעודת זהות, ונסיעה עומד כבר תמורה שוטם, ובכוונות המכס שמילאוהו תמיד נגלבו כלן. ה„עגלות" עסוקות בהובלת נוסעים, ושעתם של העגלונים הגיעה להעלות את מחירי הנסיעה. אולם ההמונים הערבים, שאין ידם משגת לשלם עבור נסיעה בעגלה, סכתתים את רגליהם או מסתייעים באר־פניים.

סבל ההמונים הערביים גדול מאד. עלו המחירים של מצרכי המחיה, ובעיקר של ירקות שאינם מצויים בשוק כמעט כלל. בחוגי הערבים מקוננים שמנהיגיהם, אשר הטילו „חרם" על תעודות הזהות והנסיעה, יתחשבו עם המצב הקשה שנו־צר. מתוך כך יוכלו בקרוב את הגזירה לגבי הובלת ירקות, מכוניות משא וכו'.

„הכרמל"

העתון לפרסום!

בבית־הספר הימי

כפי שידוע כבר מהעתונות, נפתח השנה בית הספר הימי על יד התכניון העברי בחיפה.

לבית הספר הזה נרשמו 40 תלמי־דים, רובם מילידי הארץ, בני המעמד הבינוני, הפועלים והאכרים. כאו תל־מידים גם מחו"ל, וביניהם חמשה מרומה. 5 תלמידים לומדים חינם לפי סטיפנדיות.

הלימודים מתנהלים, לפי שעה, בסמגרת התכנית של בית הספר למלוכ־כה. בקרוב יבוא מאוסטרליה הקאפיטן האנגלי מילר, שישמש מנהל מחלקת השייט בבית הספר הימי, ועל ידו אחד מוגבי הים המקומיים. שאר המדריכים הוזמנו מתוך חבר המורים של בית הספר למלאכה התכניון.

עם בואו של הקאפיטן מילר תתחיל ההכשרה הימית. תלמידי מחלקת השיט יעברו או בנמל כשלוש שעות כל יום.

הד"ר בארדין, מנהל בית הספר למלאכה ובית הספר הימי שבע רצון מהחומר האנושי של התלמידים.

התקציב של בית הספר מבוסס בוד־לואו על התמיכה של החבל הימי והסוכנות; אולם להרחבתן של פעולות החבל הימי דרושה תמיכה מאומצת מצד הציבור הכללי. הגברת פעולותיו של החבל הימי עלולה לסייע במידה מרובה לבנין הבית הלאומי.

במסדרון בית הספר הימי, בשעת ההפסקה, תפסתי שיחה קצרה עם אחד התלמידים:

— מה משך אותך למקצוע זה?

— האהבה לים, כתוב ככה בעתון, אני גר בבת גלים ויש לי חבר העובד באניה „עמל", גם אני רוצה...

— איך עברו הבחינות?

— הרופא פסל את אלה שלא יד־עו להבחין את הצבעים.

— המרוצה אתה מהלימודים?

— כן, אבל אנחנו רוצים לצאת אל הים... עוד מעט יבוא ה„אנגלי" אז... סליחה כבר צילצול...

הכחורים נעלמו.

בעבי הערפל שעטף את הים הופיע לעיני רוחי חוף הצי העברי הכביר...

אסיר רובינשטיין

תושבי חיפה,

העמק, השומרון

והגליל

קוראים

את עתון הערב

הכרמל

ודאי ראיתם, ודאי עשנתם

את נרקיס הסיגריה

המעולה של מספרו

כיום גם עם פית־שעם

20 סיגריות רק 25 מיל

מחיפה עד עכו

הלל ארצי

א

משהו נולי וקסום אינו מניח לי לשבת בעיר, ברחובות המפוצרים בתוספות בתים, באותה השלוה היציבותית, השלוה את חוי העיתונים, אלא מושך אותי לנוד על פני הארץ, להבטיע פנים אל פנים עם הסכנה, להציץ לתוך עיניהם של אלה העוסרים השכם ושוב על משמר ישובנו; שיחה זו הבוחשת בדרכים ובישובים הפ־זורים על פני הארץ, הרי היא לי כעין סקירה, הנבור בלבי, ואני שומר עליו מפני ורם, שיחות חברים בדרכים עם אנשים משכבר הם אנשים שנתקלים בסכנה יש להן לויה צבעי סוחרה, שאינו ניתן להת־פרש. כי הן נהפכות לעלילה־חיה ומסים נסלא כוח היה. את בינוי לרחוק אלה. ואולי ביחד חזקה עלו עוד יותר מאשר כי־סים שלוים ושתוקים.

הפעם עם האוטובוס הנוסע והמשכלים [illegible]

קיץ ודיסים ומתוחים; מעלים בבגדי עבו־דה, בחורות בסבבסים הבתולים וקצרים, אנשים מבני באים בישים, שפניהם אומרים הכרת עצמם ודק קצות דאגה מכוסה נבטים מבין ריסי עינים בגברות; אלה האחרונים הם פקידים ומנהלי עבודה. האו־טו מאכלס בחורים ובחורות כולים שר־בים. הזמזומים איזה פוחן מתחת לאף כאילו בקשו על ידי כך להסיח את הטעם המר שבזיכרם או להתגבר על החששות שבהירקים אלה. שהם עושים אותו יותרים; על פניהם מתוח רוק של רצינות סלחנית. ואף על פי כן בבנו בני ילדים בנסיעה קרית זו הנוספת לתוך שוקיהם בתיחות. והחישה את מחזור הדם. בכל תוח ניבטת מתוך עיניהם היחות והפתון עצמי העינים מתוקרות מתוח לשולי הכובעים ושבטים מסורים נעצבים כאיזו נקודה מובלעת וחר ערפלת.

[illegible]

קיבוצות; ששח זה, בו כמה מאות מטרים המפריד בין חוף הכרמל ובין שכונת תל־עמל, עלה. לנגלא בקרבן אחד, מסביב לגשר מתרבדים משכנות ערבים וממפאות מתעקלות וסבוכות מפותלים, לשם נוהרים התנקשים כאוטובוסים העוברים בכביש הסתכה. מובן, שלא בכל יום קורה זאת כשם שלא כל כדור אי פצצה פוגעים בבשר, אך חושש כל שהוא ותקיעת לב...

נראה שהאנשים כבר התחילו למצב העניינים, ואף על פי כן... הנה: מנבד את הסחורות כלם נועצים את מבטיהם בעד־בים המשתמשים לאורך הכביש. אמנם לפי אזה בשוויון נפש, ותוקבים אחר כל תנו־עת יד או ראש של הערבים המיושבים כאן לפני בתיהם או בפתח בית־קפה. מפצ־צים את שאשרת הטבילה: השישו! השישו! סלה שבבותה לפתור הרבה מפסיקי־נפש של ערב. ואכלה הפיש במשך הדרות; נראה שהיא אינה יכולה להמשל ממם סר־על זה, הנעשה שטת בעוף ובנפש. לפני שנים אצא לי לעבור יותר עם מבלים ער־בים בנמל, וזו היתה לי הזדמנות לראות את המפקדה של החשש בחיי הערבי הער־

שוט, כמו כן בין הסיני עם כביר ביותר. ואולי צריך היה כאן להשים את המטוח למאורעות השנים האחרונים על כל ענים לחלק מסוים.

האוטובוס דק עבה במהירות של שתיים קילומטר לשעה על פני כביש משדיד ומבריק בחמה. העולה מעל לעמק עקריה מרצדות על פני אגלי של הנקקים בקנה הרוך מתחת לכפלים ענים העוטר מעל הכרמל בבלורית מרובללת לראש עק. עקבתו נשר של המפיחים יהנה לפי־ניו מרחב עמק זבולון וכקצה הצפוני מכר חילים בעשלי בוקר קסום, והי הגליל המר־כים ספחי הימים. מאחורינו נישאת חומות הכרמל האירם, שעל ראשו שוכנת שכונת נוה שאנן מבין קפלי צוקים תאוות. נראים צריחי מנזר העצמים מסתר בנוף השמשניים בצבע התלורה. האוכלת אותם כפה מלא; סימן מתמרות תמרות־עשן של „נשר" המאפלה על פני העמק, וכאן קרוב לכבר הכביש נישא בית־החרושת „מבנה" שבנינו עומד לו על עמודים, כאילו על כרעי תרנגול, שהנה מלך שתוי האוטו־בוס צפונה בכביש הראשי. המפלות ידי־גבולות הארץ, משני צדי הכביש נישאים בניינים כמשולה לשחור העשירי שצמוד הם.

נמסקה בהתחלה, אך יש תקוה שבנה יבנה כאן מרכז תעשיה עברי לתהילה ולתפארת לישוב ולמרץ הבנין שלו. כאן מזרקים רבבנים הראשונים של כוחנו התעשייתי היוצר, שיהפוך את חיפה למר־כז התעשיה העברית; אמנם כמה מן הבניינים סגורים ונעולים וכמה מהם מזרקים בשלד־רי. ביתן, כאילו מעידים בשוממותם על האמן שאחז בכולנו. על השלהבת הבו־ערת השמירה את החלק הטוב של חו־ינו. כאן בין צהבהבת החולות תשבי־בר הלוחמים על קיומם מגני תנורת התולות מצלי הים, צמחו בתוך זמן קצר הקריות הפלכיות בלובן בתיהן ובגנותיהן השמחים ובחלונות הפרסים בלילות־חושך, כאילו רצו להיטיב לכל הבריאים. יהי לחרב חלו־סות לדורות צעירים. שלו הצמיח ושעשו את שנות לרותם הראשונה על תלי החו־לות ובין קוצי הרי פראים המתמתלים לכן הבבשת והעשבים לצד הקישון. האו־טובוס מאסף בדרך את האנשים והנשים, השמרים ששומרים מבהיקים ובוקרים הנכנסים לסכונות, שהולך ותם צפונה לסד קסות העבודה.